

Regenwater is van ons allemaal

 oneworld.nl/water/drinkwater-hygiene/regenwater-van-ons-allemaal

In Nederland zijn we niet altijd even blij als er weer regendruppels op ons zolderraam tikken, op andere plekken op aarde bidden mensen juist weer om een beetje regen. Omdat niet iedereen de juiste middelen of kennis heeft om regenwater goed op te vangen en te gebruiken, helpt de RAIN Foundation een handje. En dat gaat volgens programmamaker Robert Meerman verder dan alleen een regenton neerzetten.

Achtergrond –

Op het moment dat ik hem spreek regent het buiten. "Dat vind ik zo frustrerend", zegt Meerman. "Dat veel water dat nu valt ongebruikt de grond instroomt." Want regenwater, zo betoogt hij, is geen last maar een lust en kan in bepaalde gebieden van levensbelang zijn. En om dat te bewijzen ontstond in 2003, na een symposium in Zuid-Afrika, het idee om mensen in arme gebieden te helpen om regenwater met de juiste middelen op te vangen. "Aanvankelijk was het een programma van zo'n 2 á 3 jaar, maar het was zo succesvol dat we een zelfstandige organisatie zijn geworden."

Robert Meerman, programmamaker bij RAIN.

Foto: RAIN

Kennis uitwisselen

Hoewel we in ons land een simpele regenton bij de bouwmarkt kunnen kopen, is goede opvang van regenwater niet overal vanzelfsprekend. "In veel gebieden, in met name Azië en Afrika, ontbeert het mensen aan de juiste kennis of middelen om regenwater op te vangen", legt Meerman uit. "Als ze het al doen, is het vaak met een geïmproviseerd systeem waarbij nog veel water verloren gaat of het water vervuild raakt." Reden genoeg voor [RAIN](#) om bij te springen. Want regenwater kan een cruciale rol spelen bij drinkwatervoorzieningen, landbouwproductie of goede sanitatie.

De hulp van RAIN bestaat uit verschillende elementen. "We steunen op drie pijlers. In de eerste plaats geven we training en advies aan hulporganisaties, overheden of dorpen over hoe ze bepaalde technieken moeten toepassen en welke systeem het meest geschikt is om regenwater op te vangen. Daarnaast implementeren we met lokale organisaties verschillende regenopvangsystemen, van opslagtanks in Nepal tot zanddammen in Ethiopië. Het hangt af van vele indicatoren, zoals het type landschap, de hoeveelheid regenval en de cultuur, welke techniek het meeste impact heeft."

Door alles te delen via internet worden mensen creatiever en breidt de gemeenschap zich uit

"Tot slot organiseren we online en offline bijeenkomsten en creëren we platformen waarop alle kennis wordt gedeeld. We bouwen aan een wereldwijde *community* van mensen die via blogs of foto's laten zien hoe eenvoudig en effectief ze regenwater opvangen. Om te drinken, om voedsel te verbouwen, om zich mee te wassen. Via een Rainwater Wikipedia ([Akvopedia](#)) wordt beschreven welk systeem je waar het beste kunt toepassen en voor welk doel het het meest geschikt is. Door alles te delen via internet worden mensen steeds creatiever en breidt de gemeenschap zich uit."

Een speciaal programma hierbij, [Rain4Food](#), richt zich op de juiste manier van regen 'oogsten' om landbouwgronden te onderhouden. Omdat regen vaak in bepaalde periodes valt en het niet altijd is in te schatten of er veel of weinig water uit de lucht komt, is het zaak om regenwater te bufferen. Zo gaat niet elke druppel zomaar de grond in, maar dient een overschot aan water uit een regenperiode als opvulling voor drogere tijden. De landbouwproductie kan hierdoor omhoog en dat bevordert de voedselzekerheid.

Systeem in een landschap verweven

Sommige systemen brengen nogal wat ingrijpende veranderingen met zich mee voor de omgeving. Daarom is het belangrijk om de steun van regionale of nationale beleidsbepalers te hebben. En het overtuigen van die beleidsmakers is niet altijd even makkelijk. "Overheden geven waterbeheer niet graag uit handen. Zodra mensen hun

eigen water opvangen en gebruiken verliest een overheid deels de controle. Ook kan het onwetendheid zijn, er wordt soms gedacht dat regenwater van slechte kwaliteit is om te drinken. Maar het is vaak van betere kwaliteit dan men denkt en veilig om te gebruiken, mits je het met het juiste systeem opvangt. Het vergt bovendien nogal wat aanpassingen, het gaat allemaal veel verder dan alleen even een regenton neerzetten. Je moet een systeem in een landschap en in lokale gebruiken verweven."

In Kenia wordt een ondergrondse opslagplaats voor regenwater aangelegd. Foto: RAIN

Daarnaast blijkt in veel gebieden geduld een schone zaak. "Als we in Burkina Faso uitleggen dat een bepaald ondergronds systeem pas na twee jaar rendabel is, dan gaan mensen toch na een jaar al vragen waar het water blijft. Ze willen gewoon snel resultaat zien. Een andere lastige factor is de onvoorspelbaarheid van regenval. Je kunt nu eenmaal niet garanderen dat het op een bepaald moment zoveel gaat regenen. Het is bovendien van belang dat er in een gebied minstens 200 millimeter regen per jaar valt, anders is een opslagsysteem niet rendabel."

Maar er zijn ook landen waar de overheid juist het goede voorbeeld geeft. "Rwanda stimuleert het gebruik van regenwater. Dat is erg belangrijk, het land dient als voorbeeld voor andere Afrikaanse landen die nu nog wat sceptischer zijn. In Aziatische landen is het al vaker *common practice* om regenwater te gebruiken. En eilanden in de Stille Oceaan worden zo'n beetje gedwongen om het te doen, aangezien het grondwater verzilt door de stijgende zeespiegel. Dat geeft de noodzaak aan van een goed opvangsysteem voor regenwater."

In beheer van locals

Om ervoor te zorgen dat de aangelegde systemen zoveel mogelijk in handen blijven van lokale gemeenschappen, wordt er in bijvoorbeeld Nepal gebruik gemaakt van microfinanciering. "Dat betekent dat wij of een organisatie het beginwerk verrichten en de basissteun verlenen, maar dat een gemeenschap daarna zelf verantwoordelijk is voor onderhoud en resultaat. Zo kan het ook lokaal winstgevend worden voor bijvoorbeeld een monteur. Het is vaak relatief simpel te onderhouden, het is allemaal geen *high tech*."

Het is vaak relatief simpel te onderhouden, het is geen *high tech*

Meerman benadrukt dat het ook verder kan gaan dan alleen het opvangen en gebruiken van water. "Je kunt met bepaalde technieken biogas produceren en ook hiermee de voedselzekerheid verhogen. Dat wordt in Nepal gedaan. Daarnaast zie je dat als iemand in een dorp een bepaald systeem toepast, buren het overnemen. Dat is een goede zaak. Het moet deels van boven en deels van onderop komen."

Regenwater is van iedereen

Regenwater opvangen om te gebruiken. Het klinkt heel logisch als je de verschillende voorbeelden ziet en je bedenkt dat het gratis uit de lucht komt vallen. '*Rainwater belongs to everyone*', luidt de toepasselijke slogan van RAIN. Het is van ons allemaal, dus moeten we er samen wat mee doen.

Hoewel de organisatie zich nu vooral bezighoudt met ontwikkelingslanden, waar de vraag om goede opvangsystemen voor regenwater het hoogst is, denkt Meerman dat ook de Westerse wereld zich meer op het hemelwater moet gaan richten. "Vaak is het nog te duur om het op grote schaal op te vangen en te hergebruiken. Maar ik denk dat een land als Nederland in de toekomst meer kan halen uit regenwater dan dat er nu gebeurt. Ik hoop dat het na verloop van tijd een gewoonte wordt en dan kan het opvangen van regen zelfs in wetten worden verankerd."